

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
Project funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

მდგრადი საჯარო შესყიდვების საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკის მაგალითები

ნატო ბერიძე

EU4Environment პროექტის ჯგუფის ეროვნული სამართლის ექსპერტი

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის
სამინისტროს სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების
ცენტრი (EIEC)

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
Project funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

- ლატვია – მწვანე და სოციალური კრიტერიუმები საჯარო შესყიდვების განხორციელებისას

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

შიდა საქალაქო ავტობუსის მომსახურების შესყიდვა

- ლატვიაში სახელმწიფო ახორციელებს შიდა საქალაქო ავტობუსის მომსახურების სუბსიდირებას, რომლის ფარგლებშიც ეკონომიკური ოპერატორების შერჩევა ხორციელდება ღია ტენდერის საფუძველზე
- არ არსებობს მდგრადი საჯარო შესყიდვების გამოყენების სავალდებულო კრიტერიუმები აღნიშნული შესყიდვისთვის

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

შიდა საქალაქო ავტობუსის მომსახურების შესყიდვა

- კონტრაქტი გრძელდება 10 წელი
- სავარაუდო ღირებულება შეადგენს 450 მლნ. ევროს
- მოქმედებს შეზღუდვა — ერთ ეკონომიკურ ოპერატორს უფლება აქვს გააფორმოს ჯამში არაუმეტეს 15 მილიონი კილომეტრის გარბენის თაობაზე შესყიდვის ხელშეკრულება/ხელშეკრულებები
- სავალდებულოა, რომ ხელშეკრულების განმავლობაში ავტობუსების საშუალო ასაკი არ უნდა აღემატებოდეს 5 წელს

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

შიდა საქალაქო ავტობუსის მომსახურების შესყიდვა

- ავტობუსის მძღოლებისთვის მინიმალური ხელფასის მოთხოვნა
- მოთხოვნა ავტობუსში შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა გარკვეული რაოდენობის ადგილების ხელმისაწვდომობის შესახებ
- მხედველობის პრობლემის მქონე ადამიანებისთვის ავტობუსებში ვიზუალური ნიშნების ქონის მოთხოვნა
- ავტობუსში აუდიო მარყუჟების მოთხოვნა სმენის პრობლემების მქონე ადამიანებისთვის
- შეფასების კრიტერიუმი გარემოსადმი მეგობრული ავტობუსებისთვის

Action implemented by:

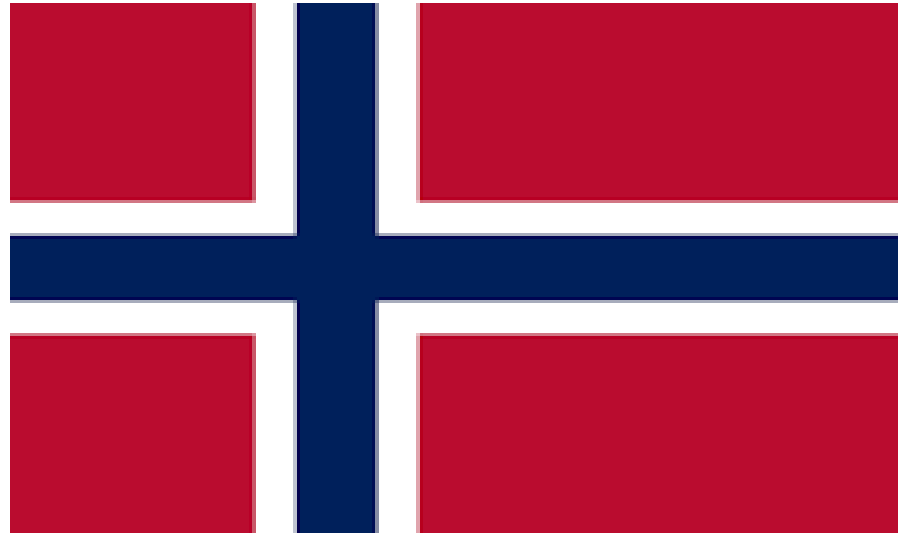

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
Project funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

- ნორვეგია – მიწოდების ჯაჭვში ადამიანის უფლებათა დარღვევის არარსებობის უზრუნველყოფა

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

მაღალი - რისკების სია

- მმართველობის სააგენტომ (Difi) უზრუნველყო ნორვეგიის საზოგადოებრივი მენეჯმენტისა და შემსყიდველი ორგანიზაციებისთვის მაღალი რისკის მქონე პროდუქტების სიის შედგენა.
- აღნიშნული სია, ხელს შეუწყობს შემსყიდველ ორგანიზაციებს, აიმაღლონ ცნობიერება შესყიდვის განხორციელებისას ადამიანის უფლებების დაცვასთან დაკავშირებული ღონისძიებების გამოყენების საჭიროების შესახებ
- ჩამონათვალი მოიცავს წარმოების პროცესის ყველა ეტაპს - ნედლეულის მოპოვებიდან დაწყებული პროდუქტის საბოლოო შექმნის ჩათვლით.

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

მაღალი - რისკების სია

- ამჟამად, მაღალი რისკის ჩამონათვალში შედის შემდეგი პროდუქტის კატეგორიები:
- საკვები და სასმელები
- სამშენებლო მასალები
- ელექტრონიკა და ინფორმაციისა და კომუნიკაციების ტექნოლოგიები (ICT)
- ავეჯი
- სამედიცინო მასალები
- საოფისე მასალები
- სპორტული აღჭურვილობა
- ქსოვილები, სამუშაო ტანსაცმელი და ფეხსაცმელი
- ტრანსპორტი

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

გამოწვევები

- სირთულეს წარმოადგენს მიწოდების ჯაჭვის ფარგლებში ეკონომიკურ ოპერატორთა თაობაზე შესაბამის ინფორმაციაზე წვდომა
- უმეტეს შემთხვევაში ვხვდებით გამჭვირვალობის ნაკლებობას მიმწოდებლების რთული და დინამიური ქსელის გამო
- ჩამონათვალის გამოყენებამ შეიძლება შეამციროს მაღალი რისკის მქონე პროდუქტების მომარაგების ჯაჭვში ადამიანის უფლებათა დარღვევის რისკები
- თუმცა, სია ამომწურავი არ არის. პროდუქტები, რომლებიც ამჟამად არ არის სიაში, შეიძლება კვლავ იყოს მაღალი რისკის მქონე.

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ევროკავშირი
საქართველოსთვის

Project funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

ფინეთი – ენერგომომსახურების
მიმწოდებელი კომპანიის (ESCO)
ხელშეკრულება

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ESCO კონტრაქტი ქალაქ ვანტაში

- ქალაქ ვანტაში დაიწყო შესყიდვების პროცესის განხორციელება ESCO-ს კონტრაქტის მისაღებად, 14 მუნიციპალური შენობის ენერგოეფექტურობის გასაუმჯობესებლად. ამ მიდგომის დასაბუთება იყო ის, რომ ენერგია და მასთან დაკავშირებული ხარჯები, უფრო სწრაფად დაიზოგებოდა.
- რვა წლის განმავლობაში ქალაქმა გადაწყვიტა ESCO-ს მომსახურების პილოტირება 14 შენობისთვის. ეს შენობები წარმომადგენლობითი იყო მათი ასაკის, ზომისა და დიზაინის მიხედვით.
- გრძელვადიან გეგმას წარმოადგენდა მსგავსი ხელშეკრულებების გაფორმება შემდგომში მუნიციპალური შენობებისთვის, თუ ენერჯის დაზოგვის ღონისძიებები წარმატებული აღმოჩნდებოდა.

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ESCO კონტრაქტი ქალაქ ვანტაში

- ალსაღნიშნავი ტექნიკური მოთხოვნები:
- ESCO- ს მიერ შეთავაზებული ენერჯის დაზოგვა 100% გარანტირებული უნდა იყოს
- დაფარვის მაქსიმალური ვადაა 10 წელი
- შიდა ჰაერის ხარისხი უნდა დარჩეს ამჟამინდელი სტანდარტის მსგავსი
- ინოვაციური გადაწყვეტილებების ხელშესაწყობად, შესყიდვების დოკუმენტებში არ იყო განსაზღვრული, ენერჯის დაზოგვის რა მოდელები უნდა ყოფილიყო გამოყენებული
- ამის ნაცვლად, შეტყობინებასთან ერთად, ეკონომიკურმა ოპერატორებმა საწყისი, დეტალური ინფორმაცია მიიღეს ცნობაზე თანდართული ოთხი შენობის ენერჯო აუდიტის მონაცემების შესახებ, რის საფუძველზეც მათ შეეძლოთ შესაბამისი ენერჯოდაზოგავი ღონისძიებების შერჩევა და შეთავაზება

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ESCO კონტრაქტი ქალაქ ვანტააში

- გამარჯვებულად გამოვლენის კრიტერიუმები:
 - დაზოგილი ევროები/წელი: **20%**
 - **KWh** დანაზოგი/წელი: **20%**
 - დანაზოგი/წელი **tCO₂e**: **30%**
 - დაზოგვის შესაძლებლობები **2023-ში (MWh):30%**

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ESCO კონტრაქტი ქალაქ ვანტაში

- გამარჯვებულმა ESCO-მ ენერჯის დაზოგვის 100% გარანტია წარმოადგინა.
- შეთავაზებული თანხის ზემოთ ნებისმიერი დანაზოგი გაიიყოფა ESCO-სა და მუნიციპალიტეტს შორის. ნებისმიერი ნაკლის გამოსწორება და ზიანის ანაზღაურება განხორციელდებოდა მხოლოდ ESCO-ს მიერ
- მოხმარების მაჩვენებლები მოწმდებოდა ელექტროენერჯისა და რაიონის/უბნის სითბოს მრიცხველებიდან და დანაზოგის განხორციელება კონტროლდება სულ მცირე, წელიწადში ერთხელ
- შემდგომი პერიოდის განმავლობაში, ფასდებოდა მთლიანიპროექტი და არა ცალკეული შენობები. ამდენად, თუ ერთ შენობაში არ იქნა სრულად მიღწეული დანაზოგები, მისი კომპენსირება შესაძლებელი იქნებოდა სხვა შენობაში ენერჯის დაზოგვის გადაჭარბებისას.

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
Project funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

ტოსკანა, იტალია — გარემოზე შემცირებული
ზემოქმედების მექონე ტონერების შესყიდვა

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

კონტექსტი

- ტოსკანის რეგიონს სურდა შეესყიდა ტონერიანი კარტრიჯები რეგიონის სხვადასხვა უწყებისთვის და ამისათვის გააფორმა ჩარჩო შეთანხმება
- რეგიონს მდგრადი/გარემოსადმი მეგობრული კარტრიჯების შესყიდვა ჰქონდა განზრახული

მოთხოვნები

- გამარჯვებული პროტენდენტი ვალდებული იყო მიეწოდებინა გარემოზე ნაკლები ზემოქმედების მქონე პროდუქტი. ამ მიმართულებით განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო პროდუქტის ქიმიურ შემადგენლობას.
- მოთხოვნილ იქნა, რომ ტონერის ფხვნილი არ უნდა შეიცავდეს ნივთიერებებს, რომლებიც კლასიფიცირდება როგორც კარცეროგენული, მუტაგენური ან ტერატოგენული, სპეციფიკური სარისკო ფრაზების შესაბამისად (რეგულაცია (CE) n. 1907/2006). აღნიშნული სარისკო ფრაზები შერჩეულ იქნა ხელახლა წარმოებული ტონერიანი კარტრიჯებისთვის ე.წ. „ლურჯი ანგელოზის“ და „სკანდინავიური ეკოეტიკეტის“ კრიტერიუმებიდან.
- რეგიონმა აიღო ვალდებულება, რომ მის მიერ შესასყიდი საერთო კარტრიჯების მინიმუმ 40% გადამუშავებული ტონერიანი კარტრიჯები იქნებოდა.
- გადამუშავებული ტონერიანი კარტრიჯების შესრულების მაჩვენებელი უნდა ყოფილიყო ე.წ. ორიგინალური აღჭურვილობის მწარმოებლის (ე.წ. OEM სტანდარტის) ეკვივალენტური.
- სპეციალიზებული ტესტი გადამუშავებული ტონერიანი კარტრიჯების ხანგრძლივობის შესაფასებლად OEM სტანდარტის მქონე კარტრიჯებთან შედარებით, უნდა განხორციელებულიყო ეკონომიკური ოპერატორის ხარჯით, საერთაშორისო ISO სტანდარტების (ISO/IEC 19752, ISO/IEC 19798 და ISO/IEC 24711) დაცვით.

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

საუკეთესო წინადადების გამოვლენის კრიტერიუმი

- ხელშეკრულება გაფორმდა საუკეთესო ფასისა და ხარისხის კრიტერიუმების საფუძველზე, რომელშიც 80 ქულა მიენიჭა ფასს, და 20 გარემოსდაცვით, ტექნიკურ ხარისხსა და მახასიათებლებს.
- ტექნიკური ხარისხი შეფასებულ იქნა ე.წ „ლურჯი ანგელოზის“ და სკანდინავიური ეკო ეტიკეტის კრიტერიუმებთან მიმართებით, მაგალითად, შეფასებულ იქნა:
- თუ როგორ უნდა იქნეს ტონერის მოდულები წარმოებული და გადამუშავებული
- ტონერის შემადგენლობის შესახებ მოთხოვნები იქნა გაწერილი. მაგალითად, რომ ტონერი არ უნდა შეიცავდეს ისეთ ნივთიერებებს, როგორებიცაა ვერცხლისწყალი, კადმიუმი, ტყვია, ნიკელი ან ქრომის ნაერთები
- ტონერებიდან მომდინარე ემისიასთან მიმართებით, გაკეთდა მითითება იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა განხორციელდეს აღნიშნულის კონტროლი.
- *პროდუქტები, რომლებსაც გააჩნდათ ე.წ ლურჯი ანგელოზის ან სკანდინავიური ეკო ეტიკეტი დამაკმაყოფილებლად იქნებოდა ჩათვლილი. ეკვივალენტური ეტიკეტები და მტკიცებულების სხვა ტექნიკური საშუალებები შესაძლოა ასევე წარდგენილ ყოფილიყო.*

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

შედეგები

- აღნიშნული საჯარო შესყიდვის ფარგლებში მიღებულ იქნა ჯამში სამი წინადადება, რომლებიც შეფასებულ იქნა დაახლოებით 4.1 მილიონი ევროს ოდენობით.
- განხორციელებულ შესყიდვის პროცედურაში, მიმწოდებელი პასუხისმგებელი იყო გარემოზე ზემოქმედების შემცირებაზე, ხელშეკრულების მთლიანი ხანგრძლივობისას განმავლობაში. აღნიშნული პროცესი მუდმივად ხორციელდებოდა, უმჯობესდებოდა და ფასდებოდა.

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

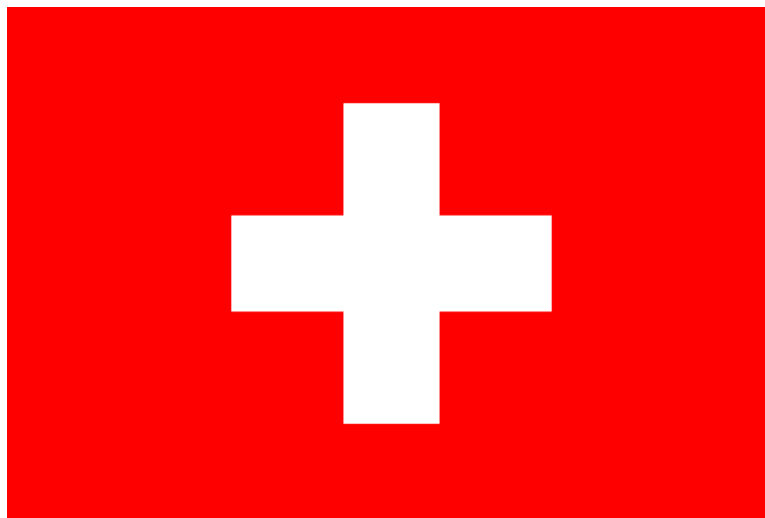

ევროკავშირი
საქართველოსთვის

Project funded by the European Union

EU4Environment

Green Economy in Eastern Partner Countries

ციურიხი, შვეიცარია – ქსეროქსის, ბეჭდვისა და
დასკანერების სერვისების შესყიდვა

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

კონტექსტი

- ZOOM-ის (ციურიხის ოპტიმიზებული გამომუშავებული მენეჯმენტი) კონცეფცია, როგორც, ქალაქის საინფორმაციო ტექნოლოგიებს სტრატეგია, თავდაპირველად, ფუნქციონირებაში გაეშვა 2008 წელს. აღნიშნულმა კონცეფციამ მუნიციპალურ სამუშაო ადგილებზე დანერგა სტანდარტიზებული, მრავალფუნქციური მოწყობილობები
- 2012 წელს, ციურიხმა ZOOM-ის კონცეფცია კიდევ ერთი ნაბიჯით განავითარა, როდესაც გადაწყვიტა გადასულიყო მანქანების ყიდვიდან (ან დაქირავებიდან) გარე მიმწოდებლისგან ოპტიმიზირებული გამომავალი მენეჯმენტის სერვისის შესყიდვაზე
- როგორც აღნიშნული შესყიდვის პროცედურის ნაწილი, აქცენტი გაკეთდა მოწყობილობების ნაცვლად სერვისებზე (მაგ. ბეჭდვა, კოპირება, სკანირება და ა.შ.). ამჟამად, ქალაქი იხდის მხოლოდ თითო დაბეჭდილი გვერდისათვის და აღარ ახორციელებს ინვესტიციას ტექნიკაში

მოთხოვნები I

- ტექნიკური სპეციფიკაციების სახით მითითებულ იქნა ქვემოთ მოცემული მდგრადი საჯარო შესყიდვების მოთხოვნები:
 - **ქალაქის ხარჯვა:**
 - მიმწოდებლებს მოეთხოვათ, რომ თავიანთ შეთავაზებაში წარედგინათ მხოლოდ გადამუშავებადი ქალაქი და ავტომატურად, ზოგადი წესის სახით, ორმხრივი და შავ-თეთრი ბეჭდვის ფუნქცია
 - **ე.წ FollowMe-ბეჭდვა:**
 - მიმწოდებელს უნდა წარედგინა ე.წ FollowMe ბეჭდვის გადაწყვეტა, რომელიც ყველა სტანდარტული ბეჭდვისთვის, დიდ დაშიფრულ საცავში ინახავს დოკუმენტებს. არაფერი არ დაიბეჭდება მანამ, სანამ მომხმარებელი არ შევა ერთ-ერთ პრინტერის სისტემაში და არ დაბეჭდავს მათ ქალაქდზე. აღნიშნულის თავიდან იქნება აცილებული ქალაქის დაუდევრად დაბეჭდვის შემთხვევები.
 - **ტონერი:** ტონერის ნარჩენების მინიმუმამდე შესამცირებლად, გამოყენებული მარაგების სათანადო გადამუშავების უზრუნველსაყოფად და თანამშრომლების ჯანმრთელობისთვის საფრთხის თავიდან აცილების მიზნით, მიმწოდებლის მიერ უნდა შეთავაზებულიყო მარაგების დროული შეცვლა, ამ მიმართულებით გადამზადებული სპეციალისტების მიერ.

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
Project funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

მობოვნები II

- **ენერგოდანაზოგები:** მობოვნებში იქნა, რომ პრინტერებს ჰქონოდა ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტებისათვის დამახასიათებელი ეკო-ეტიკეტები. ამასთან, პრინტერების კონფიგურაცია, როდესაც მოწყობილობები არ გამოიყენებოდა, უნდა ყოფილიყო მოლოდინის ან ენერჯის დაზოგვის რეჟიმში, ენერჯის მოხმარების შესამცირებლად
- **ალტერვილობის ხელახლა გამოყენება:** იმის გათვალისწინებით, რომ ხელშეკრულების დადებისას მიმწოდებელს სამართლიანი ფასი უნდა გადაეხადა ქალაქის ყველა არსებულ ინფრასტრუქტურაში, უფრო დიდი ინტერესი იყო ახალი მოწყობილობების ხელახლა გამოყენება და მოძველებული და ენერჯის მხარჯველი მოწყობილობების ფუნქციონირებიდან ამოღება
- **პრინტერების შემცირება:** კონცეფცია მიზნად ისახავდა ოფისებში მცირე და საშუალო პრინტერების არსებობის თავიდან არიდებას და მის ნაცვლად, უფრო დიდი, შემცირებული ოდენობის პრინტერების დადგმას, კორიდორებსა და ოფისის შესასვლელებში
- **მოვლა-შენახვა:** გამარჯვებულ მიმწოდებელს მოეთხოვებოდა მაღალი ხარისხის სარემონტო და ტექნიკური მომსახურების გაწევა, რათა უზრუნველყოფილიყო ყველა მოწყობილობისა და ინფრასტრუქტურის ოპტიმალური და ხანგრძლივი ფუნქციონირება და ტექნიკური მომსახურება

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

შედეგები

- საჯარო შესყიდვამ ქალაქს საშუალება მისცა მკვეთრად შეემცირებინა ხარჯები და დაბეჭდილი მასალების რაოდენობა
- აღნიშნულ შესყიდვამდე ქალაქი ფლობდა პრინტერების, ქსეროქსის, სკანერებისა და ფაქსის აპარატების 100-ზე მეტ სხვადასხვა მოდელს. შესყიდვის შედეგად ქალაქმა შეემძლო აღნიშნული 5500 მოწყობილობის შემცირება 3600 ერთეულამდე, მხოლოდ ორ ბრენდამდე და შვიდ მოდელამდე. ენერჯის დაზოგვა მხოლოდ ამ შემცირებით შეადგენდა 34%-ს
- კიდევ უფრო დიდი ეკოლოგიური და ფინანსური დანაზოგი განხორციელდა ე.წ FollowMe-ბეჭდვის გადაწყვეტის განხორციელების შედეგად. საშუალოდ, ქალაქის თანამშრომლების ბეჭდვითი ქცევა აწარმოებდა დაახლოებით 120 მილიონ „დაწკაპუნებას“ წელიწადში, მაშინ როცა იგი შემცირდა წელიწადში 90 მილიონი „დაწკაპუნების“ მაჩვენებლამდე
- ZOOM პროექტმა გამოიწვია ენერჯის მნიშვნელოვანი დაზოგვა, გამოყენებული პრინტერების რაოდენობის საგრძნობლად შემცირების შედეგად. დანაზოგი არის 340 მკტ/სთ/წელი, რაც 75 სახლის მიერ ენერჯის მოხმარების ეკვივალენტურია.

Action implemented by:

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
Project funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

მადლობა ყურადღებისთვის!

nberidze693@gmail.com